

Lagerbäck's sträva empiri

(*empiri = erfarenhet*)

Det var kallt och regnade i Reykjavik så jag gick in i en butik för vildmarkskläder och försåg mig med stickad kofta, vindjacka, handskar och mössa, allt av samma isländska märke. Fyra dagar tidigare hade jag på tv hemma i Stockholm sett Lars Lagerbäck

Island säkra platsen i EM-slutspelet i fotboll. Medan Jag betalade frågade jag expediterarna om de sett matchen, vilket de givetvis hade, och om den svarta toppluva Lagerbäck haft på sig under matchen var från deras butik. De hade inte noterat någon toppluva, men en av dem suckade och sa: "Thank God for Lars". Island har drygt 300000 invånare och ligger vid polcirkeln. Att landet går till EM-slutspel efter att ha konkurrerat med lag som Tjeckien, Holland och Turkiet är som att Lappland och Norrbotten tillsammans skulle formera ett fotbollslag och nå dessa höjder.

Av Lena Andersson DN

Det Lars Lagerbäck gjort med Island är i sanning extraordinärt. Och det är ingen sinkadus; han var nära att föra Island till VM 2014 och Sverige gick till fem raka slutspel under hans ledning. Nej, Lagerbäck har ett trollspö. Det är ett säreget trollspö i det att det används för att avförtrolla fotbollen, sekularisera (*göra världslig*) den om man så Hans självpåtagna uppdrag är att punktera myten att fotbollens fundament är mystik, genialitet, passion och outgrundligheter. I stället för han in saklighet och förnuft, fakta och effektivitet. Och tråkighet, enligt många. Eftersom de flesta är känslodyrkare var Lagerbäck inte populär fastän han lyckades så väl med svenska landslaget. De ville ha både fem raka slutspel och parfymrat spel, samt slippa erkänna målkonflikten dem mellan. Lagerbäck saknar all inställsamhet mot sådant svärmeri. Underhållande fotboll är resultat, inte ärorika piruetter på straffområdesgränsen som slutar med en borttappad boll.

Han är en fulländad hantverkare på ett område där man drömmer om de fria konsterna. När hantverkaren ska tillverka en stol ser han över sitt material och bedömer krasst hur han ska gå till väga. Med bara några brädlappar till sitt förfogande kan han inte göra en stoppad fåtölj och inte en rokokostol med krusiduller. Men en snygg och praktisk stol som står stabilt går att forma. Jag är inte tillräckligt fotbollsintresserad för att ha en åsikt i frågan om fotboll främst ska vara vackert och kreativt eller ge segrar. Men säkert är att fotboll inte är balett och inte teater, det är idrott och idrott får sin nerv av att syfta mot ett resultat, inte mot en rent sinnlig upplevelse. Arenaidrotternas inslag av dramatik, elegans och skönhet under tiden spelet pågår gör det frestande för tränare med konstnärsdrömmar att försöka tillverka något annat än det finns material för, att avvika från hantverkets disciplin och stränga regler och improvisera fram något som är lösare i kanterna och därför misstas för konst.

Man kommer aldrig ifrån att grunden för kvalificerad konst är hantverkskunnande, inte magi eller en känslig själ. Känslighet är ett redskap, men den är inte konst i sig, och ingen konst kommer ur vaghet, utan ur arbete och handfast kunskap om stilmedlen. Från den basen kan sedan det oberäknliga och originella få utrymme, som att ett lag vid polcirkeln slår ut Holland ur EM-kvalet. Skillnaden mellan hantverk och konst är kontextuell (*sammanhang*) mer än innehållslig. Konsten får sin mening genom tolkning och upplevelser av verket, och resultatet kan därför aldrig säkerställas. Konsten har inget facit, den är inte på väg mot något på förhand bestämt, såsom hantverket och idrotten.

Lagerbäck börjar med det uppenbara. För vinst krävs att man släpper in få mål. Försvarsspelet först således. Sedan visar statistiken att de flesta mål görs från en position innanför straffområdet, alltså är det dit man ska och därifrån man ska hålla motståndarna borta, förklarar han för Lars Berge i Svenska Dagbladet (22/5). Fakta, säger han vidare, är att de lag som vinner flest situationer man mot man vinner matcherna. Därför ska man satsa hårt på att gå segrande ur dessa dueller.

Elegant bolltrillande är utanpåverk och saknar syfte. I somras träffade jag Lagerbäck vid inspelningen av ett tv-program där vi skulle tala om hans sakliga inställning till fotboll. Han var mycket kärv. Helst ville han diskutera kommunalpolitik. Ett oförnuftigt beslut i Ånge kommun upprörde honom. När han väl kom in på fotboll sa han att det "är mycket tro, hopp och kärlek i fotbollen, medan sanningen är att varje spelare under en match har bollen i 45 sekunder i snitt".

Det är onekligen kort tid. Lagledarens arbete handlar därför i första hand om vad spelarna ska göra under övriga 89 minuter. Att fotboll till så liten del går ut på att hantera bollen, och till så stor del om att hantera motståndarlaget och befinna sig på rätt ställe, är den sträva empiri Lagerbäck grundar sina framgångsrika idéer i, tråkiga eller ej.